СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 171. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 28. липня 1941. No. 171. Jersey City, N. J., Monday, July 28, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Віримо в Тебе Українська Жінко

Тому 44 роки писала „Свобода" на тему жіночого руху ось що:

„Не буде кращого ладу, поки не дамо жінці рівних політичних прав. Не бракує нам поважання до жінок, але маємо наскрізь фальшиве розуміння про права жінки. Жінка має ті самі права, що й ми. А як вона не має права голосувати, то звідкіля мають мати це право чоловіки? Ми певні, що усунемо багато злого з нашого суспільного життя, якщо жінка осягне цілковиту політичну рівність і свободу. І чомуж вона не малаб цього осягнути? Заперечувати таку політичну рівність є злочином, якого допускається звіряча сила на слабшій фізично істоті. Жінка має більше почуття чести ніж мужчина. Її голосу не буде можна купити при виборах за чарку віски. Ми вбираємо жінку в дорогоцінности, а держимо її в політичній залежности. А хочемо бачити ті часи, нашого суспільного життя, якщо жінка осягне цілковиту політичну рівність. Годимось з Інгерсолом, що кожний славний чоловік мав славну матір. Зате на батька кожний є добрий".

Ось це був той голос поступової Америки, який через „Свободу" промовляв теж і до української жінки. Тої, яку втягала „Свобода" теж і в ряди У. Н. Союзу, щоб таким чином навчити її краще розуміти організаційне життя, а з ним і суспільне, громадське. У тому розумінню на десятій Конвенції У. Н. Союзу, що відбулась в 1908. році в Філядельфії, Па., вибрано робітницю-жінку заступницею головного предсідника У. Н. Союзу. Як бачимо, було це тому 33 роки.

У першій своїй відозві звертається Марія Черемшак, ось та перша заступниця головного предсідника У. Н. Союзу, до українських жінок-матерей в Америці ось з такими словами:

„Як хочемо, щоб українські діти були добрими, працьовитими, твердими, патріотичними і поступовими, то в першу чергу треба старатись, щоб матері такими були".

Бачучи роздори в чоловічих товариствах, вона радаб не допустити їх до сестрицтв і твердо вірить, що українські жінки таки можуть іти разом, таки можуть погодитись, „коли їм справді йде про якусь добру річ, коли їм дійсно лежить на серці добро і будучність свого народу". А коли, каже вона далі, ми в Америці не виповнемо своїх завдань і коли на нас за те впаде „проклін наступних поколінь", то памятайте жінки, що це „наша байдужність спричинила упадок Американської України".

І так, в десятках статтей, що появлялись рік за роком, пробувано через „Свободу" і У. Н. Союз виховувати українське жіноцтво в тому напрямі, щоб українська жінка була „провідною зорею", як тоді писалось, у родинному і громадському українському життю.

Від тих часів зайшли великі зміни у ріжних напрямах. Бувало відзивались до нашого жіноцтва з рідного краю тільки жінки-одиниці, такі як Кобринська чи Ярошинська, що то піддержували звязки з Америкою. Та по першій світовій війні стало інакше, особливо від цього часу, як у краю розвинув широку діяльність „Союз Українок" та як почали виходити українські жіночі журнали і заснували такі жіночі організації як „Українське Народне Мистецтво", що то положило великі заслуги на жіночо-організаційнім, мистецькім й економічнім полі. Велике нещастя, що ті звязки перервали нові національні нещастя і потрясення. Та ще більше нещастя, що там на рідній землі знищено ось цей так гарно розвиваючийся український жіночий рух. Але якраз це повинно заставити українське жіноцтво в Америці до задуми та обєднання своїх сил для більшої активности, памятаючи на те, що саме тепер є для жіноцтва краща нагода ніж була коли-небудь передше, щоб прислужитись українській справі. А як? Вистарчить тільки приглянутись тому, що роблять сьогодня жінки інших націй в Америці й перечитати їхні відозви, щоб зрозуміти, що сьогодня такі часи, що можна дістати для оборони української справи дуже визначних людей, зокрема визначних американок, а тільки треба до них наблизитись і бути з ними в звязку.

Та є ще многі інші ділянки. Ось такі, про які було писане в львівськім журналі „Жінка" (з 1935. року), де між іншим сказано таке:

„Ми глибоко переконані, що жінка має збагатити культуру цінностями свого духа, має внести в суспільне життя своє розуміння добра, краси і справедливости. Ми віримо, що почування, досвіди і воля української жінки це органічна складова частина скарбу народньої душі, та що її думка, її рада й її чин так само потрібні, так само необхідні і незаступні для розвитку і визволення Нації, як сили мужеського духа. І саме тому, що віримо в Тебе Українська Жінко, що віримо в Твої творчі спроможности і Твою велику ролю, вимагаємо від Тебе багато. Саме тому робимо Тебе співвинною за українську дійсність і співвідповідальною за українську майбутність".

І ми теж віримо в Тебе, Американсько-Українська Жінко, що по змозі своїх сил не заведеш Нації, що обєднаєшся при творчій праці, та що відчуватимеш, що й Ти відповідальна за цілість нашого життя в Америці.

Клявдія Олесницька.

ПРОБЛЄМА МОЛОДІ

„Питання молоді" — чи як звуть його американці "youth problem" — це усі справи, що від них залежать життеві вигляди молодого покоління та його відношення до суспільних надбань, традицій чи установ, що їх воно застає готовими у світі.

З цим останним вяжеться т. зв. „рух молоді": зорганізована діяльність молодого покоління, яке виголошує свої погляди на це, що в державі є твором старших, оцінює його та жадає поправок чи уступок на свою користь.

Зорганізованого на сьогоднішній лад руху молоді не знає історія. Вправді в старині, в Греції та Римі існували молодечі організації, але вони спиралися на інших засадах ніж сьогодні та були радше виховною системою кермованою старшими, ніж діяльністю для окремої суспільної групи.

Цей „рух молоді" зродило доперва наше століття, чи ясніще — останне десятиліття. Творцем його вважають ідеольогів націоналістичних рухів, хоч найшов він відповідники рівночасно у демократичних державах і в комуністичнім устрою. Націоналізм шукав у державі якоїсь безінтересовної сили, що на ній міг би найлекше защіпити свої ідеї. На молодь, як знаємо, звернув особливу увагу Гітлер. Він уже в 1930. році говорив до німецької молоді: „Я саме вас потребую, щоб відродити цей край. Люди, що створили сьогоднішні системи правління кажуть, що вони не потребують вас, що у них нема місця для нового покоління. Я усе зроблю завдяки вам. Не обіцюю вам вигоди, спокою, легкого хліба. Але прирікаю вам участь у перебудові нації, моє братерство і приязнь".

Ось так молодь стала відразу найбільш потрібним і надійним елементом у державі, а знаємо, що нічого так не переконує молодих людей і здобуває їх довіря, як свідомість цього, що вони потрібні, та трактування їх на рівні зо старшими. У почутті цього молодь диктаторських країв, як бачимо, віддала себе новим ідеям, а по кількох літах партійного вишколу стала очайдушним та фанатичним їх оборонцем на сьогоднішних военних полях.

В Америці справи, яких розвязки домагається від держави молоде покоління, мають головно економічний характер. Американська молодь не виростала в почуттю національного приниження, чи кривд переможеної нації — не готовилася на підбій цілого світа. Живе в надії заховати ідеї та традиції демократії й хоче користати з земських дібр, що в них така багата американська земля. Проблема безробіття, що вдаряє в першу чергу в молоде покоління, є справою, якої розвязки домагається воно від держави і воно стоїть на чолі програм усіх молодечих зїздів та конвенцій. Вправді часову поправу безробіття принесли американські военні приготування, але ніхто не скриває побоювань, що після війни буде в Америці гірше з зарібковими можливостями. І воно знова відібється на молодому поколінню; ще раз цілий суспільний запас молодої енергії та здібностей буде мусів у великій мірі пропадати.

І на такому тлі ці, що словами чи пером зникли промовляти до суспільности та мають вплив на формування її сумління, кличуть в один голос:

„Не самим хлібом чоловік живе! Ви, молоді люде, вчіться цінити більше свободу ніж гарну одежу, добру їжу, авто чи вигоди щоденного життя. Жийте для цього, щоб за вашими дітьми не слідкував поліційний аґент, а не лиш для цього, щоб мати "good time"!

„Родичі! Вчіть дітей посвяти, дрібних виречень на користь інших — радше гордости з родинного щастя, чим з родинного майна. Нехай радіють з цього, що є у сьогоднішному світі недосяжною мрією міліонів — свободою слова, сумління, нехай вчаться пошанування для всього, що робить їх правдиво вільними людьми. Нехай матеріяльні недостачі, що їх мусілаб стрінути на-

(Докінчення на 2-гій сторін).

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Відношення Жінки До Її Чоловіка

Клівлендський „Еврі-вік Леджер Маґазін", приносить статтю, під заг. „Не дивись згірдливо на свого чоловіка", в якій дає декілька порад жінкам, як поводитись супроти їхніх чоловіків, щоб ті чоловіки були приємними товаришами життя, а також, щоб були справжніми опікунами родини.

В статті на початку така порада для жінок: „Люби його. Пробуй його зрозуміти. Але ніколи не став його під мікроскоп. Він деколи потребує особистої дискреції. Нехай деякі частинки його життя будуть для тебе загадкою".

Жінки мусять бути вирозумілі і несебелюбні. Це, що жінки нераз не входять в серце чоловіка, в його почування і не хочуть зрозуміти тих проблем і тих клопотів, з якими чоловік все змагається, приводить до ріжних непорозумінь, колотнеч, а далі до роздорів, кажеться у статті.

Бо хоч нині чоловік не мусить обороняти жінки і цілої родини зброєю, як у давних диких часах, то він всеодно мусить зводити завзяту, хоч іншого роду боротьбу, щоб вдержати на належнім рівні себе і родину. Хоч перед очима в нього нині не появляються індіяни з луками, сокирами, проте він має перед собою чимало інших ворогів, які з неменшим завзяттям хочуть вибити йому згід ніг основу його екзистенції. Він має в своїй праці сильних конкурентів, які затроюють йому життя і відбирають певність завтрішнього дня. Він мусить що днини себе переорґанізовувати, скупчувати і морально гартувати, щоб мати подостатком сили для чергового змагу.

Цеї моральної піддержки він мусить набрати вдома, побіч своєї вирозумілої жінки. Коли замісць цеї моральної піддержки, він ще вдома мусить зводити боротьбу і вичерпувати себе фізично та морально, тоді боротьба на зовні стає для нього справжнім тягарем. Щобільше, в нього мало залишається енергії, щоб добиватись якоїсь вищої суспільної позиції. Звичайно він тоді тратить охоту до поступу вгору. Часто котиться вниз.

Маючи це на увазі, жінка повинна не з якогось приниження, тільки з людяности і з розумного розрахунку, влаштувати вдома чоловікови таке життя, в якім він міг би знайти найбільше морального і фізичного спочинку. Не можна чоловікови давати відразу вдома якусь роботу, як тільки він має хвилинку вільного часу. Бо свою роботу він зробив за дня, а тепер йому належиться відпочинок. Не можна дразнити чоловіка якимись суперечними питаннями, лише на те, щоб сама жінка мала нагоду вичерпати зайву скількість своєї заощадженої енергії. Розумна жінка, кажеться там, зуміє видобути від чоловіка признання і згоду не конче безпосередніми способами. Вона зуміє до нього так підійти, що він спокійно на все погодиться, навіть знаючи добре, про що йде. Він навіть буде жінці вдячний, що добивалась від нього чогось не провокативним, дразнячим способом, тільки таким, який не сколихав його нервів.

„Будь демократична супроти чоловіка", говориться далі на адресу жінки. Коли чоловік несподівано приведе якихось гостей, своїх товаришів з праці, то навіть коли ті „запрошені" брудні і обсмаровані, виглядають соціяльно нижче від чоловіка жінки, хай жінка не обурюється на це, тільки хай помагає чоловікови з цього вивязатись. Бо не все на світі складається з самих приємностей. Є багато обовязків, які чоловік мусить зносити, хоч вони йому так само немилі як і жінці.

Також жінка не повинна вічно критикувати чоловіка і шукати в ньому відемних прикмет. Бо це викликує в ньому почуття нижчости, а далі підсвідомо переконує його, що він справді до нічого нездатний. Лагідним, необразливим способом жінка повинна заохочувати чоловіка до розвою його приспаних здібностей, викликуючи в ньому довіря до нього самого. Вона повинна дозволити теж і на такі замилування чоловіка як ось роблення вдома якихось речей, ловлення риб, полювання, чи на щось інше. Бо в тих залюбованнях чоловік часто осягає досконалість і від цього набирає певности та довіря до себе. Крім того в тих залюбованнях він відзискує вповні свою індивідуальність, яку постійно старається роздавити наша економічна система.

Таке вирозуміння жінки зробить чоловіка не лиш добрим опікуном родини, але також добрим і приємним товаришем життя, який все буде свіжим, цікавим та веселим. Бо нинішне вигідне домашне життя може бути теж страшенно нудним. Електрика, газ, радіо, вигідні помешкання, упорядковане і достосоване до годинника життя, може страшенно обриднути. Воно може бути нудніше від того життя, в якім люди вандрували в накритих возах, ночували в шатрах, варили на відкритім вогні, здобували мясо шляхом полювання. Як було сказано, ті старі небезпеки нині усунені, а на їх місці прийшли інші небезпеки і змагання. Ті нові змагання треба признати за існуючі і в них жінка повинна помагати чоловікови так само, як колись помагала в його змаганні з природою.

Проблема Молоді

(Докінчення з 1-шої сторони).

ша молодь після цього, як успокоїться світ, прийме вона не як удар вимірений рукою підступного і безсовісного противника, але як змінчену пайку з родинного стола".

Мені видається, що матерям українського походження буде в десятеро лекше защіпити такі ідеї в душі своїм дітей й підготовити їх на грядучі зміни. Вийшлиж вони зо скромного середовища, нерідко спомежи недостатків — за море гнала їх охота помогти родині, близьким. Відрікалися багато з цього, що інші жінки тут черпали пригорщами, не жадали від дітей та чоловіків окремих заплат за це, що робити вважали своїм обовязком. Як щастила їм доля, було майно, вигода, достаток — то нерідко там за морем, у старому краю був хтось близький, хто сидів у тюрмі, кого спацифікували, знищили, кому треба було помагати. Здається не багато між нами таких, що їх погідне небо успіхів та особистих радощів не затягнулося ніколи хмаринкою. Знаємо, що значить посвятити щось для близьких, виречися чогось для загальної справи. Коли перекажемо це знання нашій молоді — воно їй стане дуже в пригоді.

